

Regionstyrelsen
Rotel I

REMISS
2020-10-20

Diarienummer
RS 2020-0242

Remissinstanser – se sändlista

Stärkt styrning av it och digitalisering

Rotel I remitterar för yttrande bilagd promemoria från regionledningskontoret om stärkt styrning av it och digitalisering. I remissen ligger att roteln vill ha remissinstansernas synpunkter på promemorians förslag inför beslut i regionfullmäktige. Remissen är ett led i att fortsätta stärka Region Stockholms samlade förmåga inom it och digitalisering, och avses att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 4 maj 2021.

Remisstiden sträcker sig till den 29 januari 2021. Yttranden ska skickas till regionledningskontorets registrator, e-post registrator.lsf@sll.se. Ange diarienummer RS 2020-0242.

Då ansvarsfördelningen inom hälso- och sjukvården är central i promemorian ser vi gärna att remissynpunkter särskilt belyser fördelningen utifrån beställar-utförarmodellen och vårdproduktionens förutsättningar att ansvara för digitala tjänster som även omfattar privata vårdgivare. Frågor kring remissen kan besvaras av Andreas Hölne, enhetschef Strategi och digitalisering, andreas.holne@sll.se, 070-840 08 46.

Gustaf Drougge
Kanslichef

REMISS
2020-10-20

Diarienummer
RS 2020-0242

Sändlista

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Kultutobrnämnden
Trafiknämnden
Patientnämnden
Revisorskollegiet
Tillväxt- och regionplanenämnden
Fastighets- och servicenämnden
Färdtjänstnämnden
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Stockholms läns sjukvårdsområde
Karolinska Universitetssjukhuset
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje
AB Stockholms Läns Landstings Internfinans
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
Danderyds Sjukhus AB
Folktandvården Stockholms län AB
Locum AB
MediCarrier AB
S:t Eriks Ögonsjukhus AB
Stockholm Care AB
Södersjukhuset AB
Södertälje Sjukhus AB
Waxholms Ångfartygs AB
Region Gotland
Praktikertjänst
Cario
Aleris

Stärkt styrning av it och digitalisering

Regionledningskontoret föreslår en tydligare ansvarsfördelning för styrning av it, där digitala tjänster som nyttjas av flera nämnder och bolag samlas hos en utpekad nämnd med ansvar för utveckling och tillhandahållande av digitala tjänster.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Den av regionfullmäktige beslutade strategin för it och digitalisering (RS 2019-0669) fastställer att styrningen av it och digitalisering ska vara integrerad i verksamhetsstyrningen och att ett tydligt och aktivt ägarskap är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för Region Stockholms digitalisering tillsammans med en högre grad av gemensamt arbete med utgångspunkt i Region Stockholms samlade behov och krav. Strategin stärks vidare av intentionerna i budget 2020 för Region Stockholm (RS 2019-0829) avseende en integrerad ledning och styrning där nämnder och bolag är en del av en helhet där suboptimeringar undviks och där den egna nämndens måluppfyllelse inte sker på bekostnad av andra nämnders förmåga att nå sina mål.

För att stärka styrningen av it och digitalisering och samtidigt stärka organisationens förmåga att samordna arbetet föreslår regionledningskontoret att styrningen följer den ordinarie nämndstrukturen samtidigt som vissa nämnder ges ansvar för att hålla ihop organisationen som helhet inom särskilt utpekade verksamhetsområden.

Regionledningskontoret föreslår att följande nämnder får nedan särskilda ansvar:

- Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för digitala tjänster som stöttar beställaruppdraget

- Stockholms läns sjukvårdsområde ansvarar för digitala tjänster som stöttar vårdproduktionen
- Trafiknämnden ansvarar för digitala tjänster som stöttar kollektivtrafiken
- Regionstyrelsen ansvarar för digitala tjänster som stöttar regional utveckling
- Regionstyrelsen ansvarar för digitala tjänster inom verksamhetsstöd
- Regionstyrelsen ansvarar för tjänster inom it-infrastruktur.

Nämnder med särskilda utpekade ansvarsområden föreslås även ansvara för att centralt samordnade upphandlingar sker inom ramen för området så att graden av gemensamma tjänster ökar över tid. Övriga nämnder och bolag ska bistå i arbetet så att behov och krav speglar Region Stockholms samlade behov och att tjänsterna införs i verksamheterna.

Med skapandet av fastighets- och servicenämnden har Region Stockholm skapat en organisationsmodell för att samla gemensamma stödfunktioner. Detta för att övriga nämnder och bolag ska kunna fokusera på sina kärnverksamheter. Inom området it-infrastruktur har nämnden en tydligt utpekad roll som samlad intern leverantör utifrån övriga nämnder och bolags behov av tjänster. Rollen behöver i praktiken stärkas ytterligare och övriga nämnder och bolag behöver fortsatt bidra till att föra över verksamhet till fastighets- och servicenämnden för att Region Stockholm ska kunna realisera nyttorna med modellen.

Bakgrund

Region Stockholms arbete med digitaliseringen har återkommande varit föremål för utredningar och olika former av åtgärder. Under 2017–2019 har ett större arbete genomförts för att dra slutsatser och föreslå åtgärder med anledning av de många utredningarnas i stort sett samfälliga rekommendationer. Inriktningar för arbetet redovisades och beslutades en första gång i ärendet Utvecklad it-styrning inom SLL, inriktning för fortsatt arbete (LS 2018-0197).

Gemensam slutsats i de utredningar som gjorts är att Region Stockholms förmåga inom it och digitalisering, speciellt vad gäller stabilitet i drift och utvecklingstakt, anses lägre än den skulle kunna vara. Som skäl för detta anförs i de flesta fall bristande styrning och samordning. Regionrevisorerna har också, framförallt i granskningen av Region Stockholms arbete med eHälsa (LS 2016-1603), lyft fram att it-styrningen i hög grad sker på informell grund, med svag förankring i nämndstrukturen.

PM
2020-09-24Diarienummer
RS 2020-0242

I framtagandet av den av regionfullmäktige beslutade strategin för it och digitalisering (RS 2019-0669) gjorde regionledningskontoret en grundlig genomgång av framgångsfaktorer för Region Stockholms digitalisering. Analysen byggde på tidigare utredningar och revisioner, och vilade på de inriktningar som dåvarande landstingsstyrelsen beslutade för fortsatt utveckling av styrningen inom it kompletterad med en dialog med Region Stockholms verksamheter avseende de aktuella utmaningarna.

För att öka Region Stockholms förmåga att realisera digitaliseringens nytta lyfter strategin för it och digitalisering fram följande fem framgångsfaktorer som särskilt avgörande givet organisationens förutsättningar:

1. Verksamheterna ska ta ett aktivt ägarskap för digitaliseringen
2. Organisationen ska ha en hög digital kompetens
3. Digitaliseringen ska kännetecknas av en hög grad av gemensamt arbete
4. It-miljön ska möjliggöra verksamhetsutveckling
5. It-miljön ska vara robust och säker

Strategins framgångsfaktorer avseende hög grad av gemensamt arbete förstärks ytterligare av intentionerna i budget 2020 för Region Stockholm (RS 2019-0829) avseende att varje nämnd och bolag är en del av en helhet och att arbetet vid nämnder och bolag ska bedrivas med hänsyn till att samtliga regionfullmäktiges mål ska genomföras, inte bara de som rör den specifika nämnden eller bolaget.

Digital tjänst definieras i strategin för it och digitalisering som system, applikationer eller enskilda funktioner inklusive underliggande komponenter och supportande processer som skapar ett värde för slutanvändaren. Varje digital tjänst i Region Stockholm ska enligt strategin ha en utpekad nämnd eller ett bolag som ägare med ansvar för förvaltning och utveckling under hela tjänstens livscykel. Ansvaret omfattar alla aspekter såsom funktionella, organisatoriska, ekonomiska, juridiska, tekniska och säkerhetsmässiga.

Detta ärende berör hur styrningen av it och digitalisering ska stärkas för att uppnå framgångsfaktorerna i strategin och intentionerna i budget 2020 för Region Stockholm (RS 2019-0829) genom att tydliggöra hur ägarskap för digitala tjänster fördelas mellan nämnder.

Överväganden

Principer för ansvarsfördelning

Region Stockholms tillämpar en beställarutförarmodell för styrning av vård och kollektivtrafik. Modellen grundas på principen att beställande nämnder ska besluta vad som ska göras och utförande nämnder och bolag ska stå för att omsätta detta i praktiken. Ett formaliserat ägarskap och en starkare samordning är centrala framgångsfaktorer i strategin för it och digitalisering som behöver följa beställarutförarmodellen och beskrivs vidare i detta ärende. Regionledningskontoret föreslår följande fördelning av ägarskapet för digitala tjänster inom respektive verksamhetsområde:

- Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för digitala tjänster som stöttar beställaruppdraget
- Stockholms läns sjukvårdsområde ansvarar för digitala tjänster som stöttar vårdproduktionen
- Trafiknämnden ansvarar för digitala tjänster som stöttar kollektivtrafiken
- Regionstyrelsen ansvarar för digitala tjänster som stöttar regional utveckling
- Regionstyrelsen ansvarar för digitala tjänster inom verksamhetsstöd
- Regionstyrelsen ansvarar för tjänster inom it-infrastruktur

Utifrån ansvar enligt ovan föreslår regionledningskontoret att utpekade nämnder får i uppdrag att genomföra de centralt samordnade upphandlingar som krävs för att över tid öka graden av gemensamma tjänster, som enligt strategin för it och digitalisering (RS 2019-0669) är obligatoriska för nämnder och bolag. Utifrån ovanstående ansvarsfördelning kommer erforderliga förändringar och tillägg i reglemente föreslås i kommande tjänstemannautlåtande. Övriga nämnder och bolag ska bistå i arbetet så att behov och krav speglar Region Stockholms samlade behov och att tjänsterna införs i verksamheterna.

Med ovanstående struktur säkerställs en övergripande ansvarsfördelning för att samordna Region Stockholms it och digitalisering på ett sätt som följer ordinarie nämndstruktur med förstärkt samordningsansvar inom områden där flera nämnder och bolag verkar. Regionledningskontoret bedömer att det ökar möjligheten att etablera och nyttja gemensamma tjänster och att nämnder och bolag istället kan fokusera på verksamhetsnära och verksamhetsutvecklande tjänster såsom applikationsutveckling och förvaltning.

Särskilt om regionstyrelsens ansvar för verksamhetsstöd och it-infrastruktur

Regionstyrelsen ansvarar i reglemente (LS 2018-0731, RS 2020-0284) för att leda och samordna Region Stockholm inom ett antal områden. I ansvaret ingår att definiera och beställa gemensamma tjänster. Med ansvaret följer att säkerställa att de gemensamma tjänsterna tar hänsyn till samtliga nämnder och bolags behov. Regionledningskontoret ser detta som en grund för att öka graden gemensamma tjänster men också för att skapa förutsättningar för fastighets- och servicenämnden samt externa leverantörer att kunna bygga effektiva leveranser. Regionledningskontoret föreslår att regionstyrelsen får ansvar för regiongemensamt verksamhetsstöd och it-infrastruktur.

Regionledningskontoret föreslår att regiongemensamma verksamhetsstöd omfattar nedan områden och att regionstyrelsen får i uppdrag att besluta om gemensamma tjänster inom områdena:

- Ekonomi
- Personal
- Inköp
- Ledning och styrning
- Dokument- och ärendehantering
- Extern webb och intranät

Regionledningskontoret föreslår att regiongemensam it-infrastruktur omfattar nedan områden och att regionstyrelsen får i uppdrag att besluta om gemensamma tjänster inom områdena:

- Kommunikationstjänster (inkluderat telefoni och datakommunikation)
- It-arbetsplats (inkluderat hårdvara och arbetsplatsapplikationer)
- Kapacitets- och applikationsplattformar (inkluderat datahallar och drifttjänster)
- Användarstöd (inkluderat Service Desk och support)

Särskilt om hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar för digitala tjänster som stöttar beställaruppdraget

Utifrån beställarutförarmodellen har hälso- och sjukvårdsnämnden det utpekade beställaransvaret för hälso- och sjukvård, det vill säga att beställa den vård och tandvård som behövs samt följa upp vårdens resultat och kvalitet. Utföraransvaret ligger sedan hos respektive nämnd och bolag samt de privata vårdgivare som utifrån avtal ska leverera den vård som hälso- och sjukvårdsnämnden beställer.

PM
2020-09-24Diarienummer
RS 2020-0242

Strategin för it och digitalisering fastställer att styrningen ska vara integrerad i verksamhetsstyrningen i övrigt och den behöver därmed inom hälso- och sjukvården beakta de två perspektiven som beställar-/utförarmodellen medför. För att både beställare och utförare ska kunna ta ett aktivt ägarskap för respektive nämnds och bolags egen digitalisering behöver ägarskapet sorteras utifrån beställar-/utförarmodellen:

- Hälso- och sjukvårdsnämnden ska ansvara för digitala tjänster som krävs för att på ett effektivt sätt agera som beställare. (Beställaransvaret)
- Digitala tjänster som krävs för att bedriva vård hanteras vårdnära inom produktionen. (Utföraransvaret)

Särskilt om Stockholms läns sjukvårdsområde ansvar för digitala tjänster som stöttar vårdproduktionen

Ansvar för digitala tjänster inom vårdproduktion (utföraransvaret) är idag distribuerat och kännetecknas av en samverkanskultur där formellt ägarskap och kopplingen till den ordinarie linjestyrningen saknas. Att formalisera ägarskapet är en nödvändighet för att realisera strategin för it och digitalisering. För att stärka Region Stockholms förmåga att hålla ihop och driva vårdproduktionens digitalisering sammanhållet föreslås ägarskapet samlas på en nämnd. Genom att samla ägarskapet på en nämnd ökar möjligheterna för de vårdproducerande nämnderna och bolagen att gemensamt bedriva det utvecklingsarbete som krävs för att realisera intentionerna i budget 2020 för Region Stockholm (RS 2019-0829) och strategi för it och digitalisering avseende att öka samordningen för att tillvarata synergier och minska suboptimeringar. Att dela upp ägarskapet för vårdproduktionens it och digitalisering mellan flera nämnder och bolag skulle riskera att befästa den nuvarande samverkanskulturen som bygger på konsensus. Med ägarskapet följer ett ansvar att utifrån budget och strategi bedriva arbetet med utgångspunkt i Region Stockholms samlade behov och krav. I de fall det är fördelaktigt att digitala tjänster även omfattar privata utförare, exempelvis för att förenkla för patienten, så behöver även deras krav och behov beaktas i arbetet.

Med sin centrala roll i nätverkssjukvården inom Region Stockholm föreslår regionledningskontoret att Stockholms läns sjukvårdsområde får ett samlat ansvar för vårdproduktionens digitala tjänster. Detta gäller även om de digitala tjänsterna nyttjas av privata vårdgivare. Regionledningskontoret anser att det skapar en sammanhållen formell struktur med beslutsmandat avseende både enskilda digitala tjänster och initiativ och vid behov av prioriteringar mellan flera olika digitala tjänster eller initiativ. Då Stockholms läns sjukvårdsområde inte har kunskap om alla områden inom

vårdproduktionen krävs ett samarbete med övriga vårdgivare för att säkerställa att den organisation som ska leda digitaliseringsarbetet har en djup verksamhetskompetens. Berörda nämnder och bolag behöver därmed bidra med resurser till arbetet.

Särskilt om trafiknämndens ansvar för digitala som stöttar kollektivtrafiken

Med trafiknämndens ansvar följer ansvar för de digitala tjänster som stöttar kollektivtrafiken, samt tjänster som både omfattar trafiknämnden och färdtjänstnämnden. Detta gäller även om de digitala tjänsterna nyttjas av privata utförare. Trafiknämnden har sedan tidigare en stor del outsourcad it och använder på grund av avtalstider med mera inte de regiongemensamma tjänsterna. Regionledningskontoret föreslår att trafiknämnden aktivt tar en roll i styrningen av de regiongemensamma tjänsterna för att på sikt kunna överföra sina tjänster till de regiongemensamma leveranserna och därmed ytterligare kunna fokusera på den egna kärnverksamhetens behov.

Särskilt om fastighets- och servicenämndens roll

Fastighets- och servicenämnden har en central roll i att Region Stockholms övriga nämnder och bolag ska kunna fokusera på sina kärnverksamheter. Genom att samla Region Stockholm it-leveranser hos nämnden skapas förutsättningar för effektiva och marknadsmässiga leveranser.

Utöver de tjänster som fastighets- och servicenämnden levererar direkt till Region Stockholm övriga nämnder och bolag har nämnden ett ansvar att samordna externa leverantörer för att skapa samordnade leveranser och välfungerande support till Region Stockholms medarbetare.

Principer om styrning avseende medicinsktekniska produkter

Medicintekniska produkter är ett brett område och omfattar allt från förbrukningsartiklar till applikationer och avancerad utrustning. De applikationer som klassas som medicinsktekniska produkter omfattas av strategin för it och digitalisering och ska styras likt andra digitala tjänster. Viss utrustningen har ett starkt beroende till vårdproduktionens digitala tjänster och underliggande it-infrastruktur. Regionledningskontoret föreslår därmed att den styrning som implementeras för it och digitalisering återanvänds för medicinteknisk utrustning som är uppkopplad och kommunicerar med digitala tjänster.

Inom området finns också behovet av att utifrån Region Stockholms inköpspolicy (LS 2018-0667) etablera ett samlat kategoriansvar för

medicinsktekniska produkter. Regionledningskontoret avser komma tillbaka med förslag på kategoriansvariga nämnder och bolag i särskilt ärende om kategoristyrning. För att kategoristyrning och it-styrningen ska fungera tillsammans föreslår regionledningskontoret att kategoriansvarig nämnd eller bolag bedriver arbetet i nära samarbete med Stockholms läns sjukvårdsområde som ansvarar för vårdproduktionens samlade krav och behov på digitala tjänster. Genom ett nära samarbete skapas förutsättningar för att kunna möta verksamheternas behov och samtidigt öka graden samordnade upphandlingar avseende både it och medicinteknik.

Principer om gemensamma tjänster

Av strategin för it och digitalisering finns långtgående krav på att gemensamma tjänster ska vara huvudregeln för Region Stockholms verksamheter. De nämnder som föreslås få ett särskilt ansvar för att samordna Region Stockholms nämnder och bolag inom ett verksamhetsområde behöver aktivt arbeta för att identifiera, definiera och etablera gemensamma tjänster inom det utpekade området. Verksamheter som behöver göra avsteg från nyttjande av gemensamma tjänster ska motivera dessa utifrån sina unika verksamhetsbehov samt varför gemensamma tjänster inte kan användas. Först efter beslut i den nämnd som ansvarar för digitala tjänster inom aktuellt verksamhetsområde får unika lösningar utvecklas.

Principer avseende finansiering av it och digitalisering

Av strategin framgår att finansiering av it och digitalisering är ett verksamhetsansvar och ska hanteras inom ramen för Region Stockholms budgetprocess.

Utifrån styrande principer för investeringar så är det den nämnd eller det bolag som har driftkostnadsansvaret när investeringen står klar som har det yttersta ansvaret och beslutet avseende investeringen. För att förenkla administrationen och skapa en mer förutsägbar ekonomisk situation ska nämnder och bolag köpa tjänster där eventuella underliggande investeringar tas av fastighets- och servicenämnden utifrån att investeringen leder till mångåriga drifts- och kapitalkostnader som Region Stockholms verksamheter ska bära. Investeringarna finansieras sedan genom de avgifter som nämnder och bolag betalar för att nyttja tjänsterna.

Ekonomiska konsekvenser

Nämnder och bolag ska utifrån sin användning bära kostnaden för de digitala tjänster de nyttjar i enlighet med avtal och överenskommelser.